

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької мови

Дипломна робота
магістра

**з теми: «РОЗВИТОК НАВИЧОК ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ НА
УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У СТАРШИХ КЛАСАХ ЗЗСО»**

Виконавець: здобувач другого
(магістерського) рівня вищої освіти
групи N1m1-M22
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література (німецька))
Шкеул Тетяна Михайлівна

Керівник: **Кушнерик В. І.**,
доктор філологічних наук, професор

Кам'янець-Подільський – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ДІАЛОГІЧНИХ УМІНЬ У СТАРШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ..	5
Вступні зауваження.....	5
1.1. Значення формування діалогічних умінь у вивченні іноземної мови	9
1.2. Психолого-вікові особливості старшого шкільного віку	17
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННЮ.....	28
Вступні зауваження.....	28
2.1. Особливості розвитку діалогічного мовлення в учнів старшого шкільного віку (значення діалогічних умінь, їх сутність і характеристика)	30
2.2. Методики навчання діалогу старших школярів на уроках німецької мови	37
2.3. Ігрова діяльність як поліфункціональний прийом в методиці викладання іноземної мови.....	52
Висновки до розділу 2.....	56
РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДНИЦЬКО-ПРАКТИЧНА РОБОТА ПО ФОРМУВАННЮ ДІАЛОГІЧНИХ УМІНЬ УЧНІВ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	58
Вступні зауваження.....	58
3.1. Організація формування діалогічних умінь учнів старшого шкільного віку на уроках німецької мови.....	60
3.2. Алгоритми роботи з формування діалогічних умінь учнів старшого шкільного віку	63
3.3. Технологія проведення рольових ігор на уроках німецької мови	74
Висновки до розділу 3.....	82
ВИСНОВКИ	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ	96

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасному світі володіння іноземною мовою вважається надзвичайно важливою складовою освіти та особистого розвитку. Вивчення іноземної мови не обмежується виключно засвоєнням граматичних правил та словникового запасу. Воно також спрямоване на розвиток комунікативних умінь учнів, зокрема діалогічного мовлення. Діалогічні уміння включають в себе здатність вести розмову, слухати співрозмовника, адекватно реагувати на його висловлювання та виражати власні думки і погляди. Особливо важливою є розвиненість цих навичок у старших школярів, оскільки саме на цьому етапі їхньої освіти вони мають набути практичну готовність до ефективного спілкування в іншомовному середовищі.

У першому розділі проаналізовані теоретичні аспекти формування діалогічних умінь, визначено їхнє значення у процесі вивчення іноземної мови та розглянуті психолого-вікові особливості старшого шкільного віку, що впливають на розвиток цих навичок.

Другий розділ присвячений методиці та методам навчання діалогічному мовленню у старших школярів. Тут розглядаються особливості розвитку діалогічного мовлення в учнів старшого шкільного віку, а також представлені методики навчання діалогу на прикладі уроків німецької мови та рольових ігор як ефективного прийому в методиці викладання іноземної мови.

У третьому розділі проведена дослідницько-практична робота, в якій описано мету та завдання дослідження, а також алгоритми роботи з формування діалогічних умінь учнів старшого шкільного віку та технологію проведення рольових ігор на уроках німецької мови для досягнення цієї мети.

Об'єктом дослідження є процес формування діалогічних умінь, а **предметом** – методи та практика навчання діалогічному мовленню учнів старшого шкільного віку на уроках німецької мови.

Метою дипломної роботи є вивчення та аналіз теоретичних основ формування діалогічних умінь у старших школярів на уроках іноземної мови, розгляд методики та методів навчання діалогічному мовленню, а також проведення дослідницько-практичної роботи для формування цих навичок учнів старшого шкільного віку на уроках німецької мови.

Для досягнення поставленої мети у роботі сформульовані наступні **завдання дослідження**:

1. Аналіз теоретичних підходів до формування діалогічних умінь учнів старшого шкільного віку.
2. Вивчення особливостей розвитку діалогічного мовлення у старших школярів.
3. Дослідження методик та методів навчання діалогічному мовленню на прикладі німецької мови.
4. Розроблення та впровадження технології проведення рольових ігор на уроках німецької мови для формування діалогічних умінь учнів старшого шкільного віку.

Результати даного дослідження можуть бути корисні для вчителів іноземних мов, методистів, а також учнів та їх батьків, оскільки вони допоможуть розкрити ефективні методи формування діалогічних умінь на уроках іноземної мови.

Отже, магістерська робота спрямована на вивчення та аналіз теоретичних та практичних аспектів формування діалогічних умінь у старших школярів на уроках іноземної мови та має на меті покращити якість навчання та розвиток комунікативних навичок учнів.

ВИСНОВКИ

Формування діалогічних умінь у старших школярів на уроках іноземної мови є важливою частиною навчання іноземної мови. Ці навички допомагають учням взаємодіяти з іноземцями, подорожувати, отримувати інформацію та виражати свої думки і бажання.

Основним підходом до навчання діалогічних умінь є комунікативний метод. Цей підхід акцентує увагу на спілкуванні, використанні мови у реальних життєвих ситуаціях та активному взаємодії учнів.

Навички аудіювання (розуміння на слух) і говоріння (власне мовлення) є ключовими для діалогічних умінь. Учні повинні бути навчені слухати і розуміти мовлення носіїв мови і відповідати на нього.

Використання рольових ігор і симуляційних вправ допомагає учням відчувати себе в різних комунікативних ситуаціях, таких як поїздки в інші країни, покупки, ресторани тощо.

Для успішного спілкування важливо володіти відповідним словниковим запасом та правильно використовувати граматику. Навчання повинно включати роботу над словником та граматичними конструкціями. Важливо тренувати учнів на вміння слухати і розуміти різні акценти, темпи мовлення та лексику, щоб вони могли взаємодіяти з різними людьми.

Навчання також має включати вивчення культури та особливостей країни, де говорять на цій іноземній мові. Це допомагає уникнути непорозумінь та конфліктів у спілкуванні.

Діалог – це форма мовленнєвої взаємодії між двома або більше особами, де кожен учасник висловлює свої думки, ідеї та переконання, а також слухає співрозмовника(-ків). Діалог передбачає взаємне обговорення теми, обмін інформацією, аргументами та контраргументами, спільну конструктивну роботу над рішенням питань чи вирішенням проблем.

Діалогічне мовлення – це форма мовленнєвої активності, в якій два або більше співрозмовники взаємодіють між собою, обмінюючись інформацією,

ідеями, поглядами та думками. В контексті навчання і комунікації це поняття відображає спосіб, яким люди спілкуються, висловлюючи свої думки та взаємодіючи з іншими учасниками діалогу. Діалогічне мовлення передбачає взаємне сприйняття, реагування та спільну конструктивну діяльність.

Вивчення іноземних мов є не лише опануванням нового мовного коду, але й відкриттям дверей до великого світу спілкування, культури та можливостей. Одним з ключових аспектів успішного опанування іноземної мови є формування діалогічних умінь. Діалог та діалогічне мовлення відіграють важливу роль у процесі вивчення іноземних мов. Відповідно до цього, ми розглянули різні аспекти, включаючи підвищення комунікативних навичок, практику мовлення, розвиток слухацьких навичок, активізацію лексичного та граматичного матеріалу, розвиток критичного мислення, підготовку до реальних ситуацій спілкування, соціокультурне розуміння та підвищення мотивації до навчання. Ці аспекти разом створюють фундамент для ефективного навчання та використання іноземної мови в різних сферах життя.

Значення формування діалогічних умінь у вивченні іноземної мови не може бути недооцінене. Діалоги створюють реальні ситуації для навчання та використання мови, сприяють розвитку комунікативних навичок, підвищують мотивацію до навчання та сприяють культурному та соціокультурному розумінню. Формування діалогічних умінь не лише робить процес вивчення іноземної мови більш ефективним, але й готує студентів до реального спілкування в міжкультурних ситуаціях, що є важливою складовою їхньої мовної компетенції.

Психолого-вікові особливості старшокласників грають важливу роль у процесі вивчення іноземної мови та розвитку їхніх діалогічних навичок. У цьому віці відбуваються значні зміни, які варто враховувати. Підлітки переживають пубертатний ріст і розвиток нервової системи, що може вплинути на їхню спроможність вивчати іноземну мову та спілкуватися нею. У цьому віці вони розвивають абстрактне та логічне мислення, а також

аналітичні здібності, що сприяє їхній здатності розуміти складні мовні концепції. Підлітки формують свою соціальну ідентичність і навички спілкування з однолітками та дорослими, що може позитивно впливати на їхню здатність спілкуватися на іноземній мові та розуміти різні культурні аспекти. Кожен учень має свої власні мотиви та інтереси щодо вивчення іноземної мови, і вчителі повинні враховувати ці аспекти для підтримки їхньої мотивації та зацікавленості. У старшому шкільному віці важливо розвивати навички самостійного навчання та відповідальності за власний процес вивчення мови.

Розуміння цих психолого-вікових особливостей допомагає вчителям адаптувати навчальний процес до потреб та можливостей старшокласників, що сприяє більш успішному вивченню іноземної мови та формуванню діалогічних умінь.

Діалогічне мовлення – це форма мовлення, при якій відбувається безпосередній обмін висловлюваннями між особами. Ця форма мовлення має свої особливості, такі як стислість висловлювань, використання невербальних засобів спілкування, інтонація, відсутність суворих норм книжкової мови у синтаксичному оформленні висловлювань та інші риси. Діалогічне мовлення є природною формою мовного спілкування, і воно має свої закономірності та особливості, пов'язані зі специфікою обміну висловлюваннями між особами.

Діалогічне мовлення сприяє розвитку критичного мислення і аналітичних навичок. Воно вимагає від людини слухати іншого, аналізувати інформацію та формулювати власні відповіді. Ці навички стають важливими як у навчанні, так і в професійному житті.

Діалогічне мовлення також сприяє розвитку емпатії і співпраці. Під час діалогу люди вчаться слухати іншого, враховувати його точку зору і спільно шукати рішення. Це особливо важливо в сучасному світі, де глобальні проблеми вимагають колективних зусиль для їхнього вирішення.

Отже, діалогічне мовлення є не лише засобом ефективної комунікації, але й ключовим елементом розвитку особистості і важливою складовою сучасного світу. Вміння вести діалог допомагає людям успішно впоратися з викликами і завданнями, які ставляться перед ними у сучасному суспільстві.

Розвиток діалогічного мовлення учнів є важливим аспектом в навчанні німецької мови (або будь-якої іншої мови). Ситуативні вправи та завдання грають значущу роль у формуванні діалогічного мовлення. Вони дозволяють учням навчитися ефективно спілкуватися в різних ситуаціях. Важливо враховувати різні аспекти під час вибору та створення вправ для розвитку діалогічного мовлення, такі як форми мовлення (монолог та діалог), роль слухання в навчанні, тематична спрямованість вправ, активний словник мовленнєвого етикету, ігровий підхід тощо. Ситуативні вправи мають відповідати віковим особливостям учнів і наближати ситуації спілкування до реальних життєвих обставин. Розвиток діалогічного мовлення повинен включати у себе всі аспекти мовленнєвої діяльності, такі як слухання, читання, говоріння і письмо.

Ігрові прийоми відіграють важливу роль у процесі навчання, полегшуючи засвоєння складних граматичних конструкцій, розширюючи словниковий запас і створюючи ситуації, близькі до реального життя. Вони допомагають дітям набути необхідні комунікативні навички та адаптуватися до різних ситуацій.

Гра визначається як специфічна діяльність у процесі навчання, яка сприяє формуванню нових якостей особистості та навчанню соціальних функцій і норм поведінки. Гра вчить, змінює, виховує та сприяє розвитку. Важливим елементом гри є ігрова роль, яка може бути будь-якою, але важливо, щоб вона відтворювала різноманітні людські відносини, які існують у житті.

Розвиток діалогічних здібностей можливий тільки через вирішення реальних завдань на уроці, що викличе в учнів задоволення та впевненість у собі, бажання говорити іноземною мовою.

Діалогічно орієнтоване навчання іноземної мови в школі забезпечується дотриманням згаданих принципів на практиці. Завдання учителя – зробити урок якомога цікавішим і динамічнішим. За таких умов мотивація дитини зростає.

Слід навчати спілкування через формування мовленнєвих навичок і умінь, стимулюючи розумово-мовленнєву активність за допомогою комунікативних завдань. Цей принцип передбачає також використання комунікативно цінного (адекватного) мовленнєвого матеріалу, взятого із сфер реальної комунікації.

Таким чином, діалогічний підхід вимагає відкритої атмосфери співпраці й активної участі учнів у процесі їх навчання на уроці. При цьому очікується, що учні будуть використовувати свої розумові здібності, використовуючи іноземну мову.

Метод формування діалогічних умінь спирається на переорієнтацію на комунікативну компетенцію як провідну, на спонтанність та природність комунікації з мовною правильністю, які використовуються для певної мети.

Державний освітній стандарт та Програма з іноземних мов визначають основні цілі навчання іноземної мови.

1. Практична мета передбачає оволодіння учнями умінь мовлення на рівні, достатньому для здійснення іншомовного спілкування.

2. Виховна мета реалізується через систему особистого ставлення до нової (іноземної) культури у процесі оволодіння нею.

3. Освітня мета реалізується у процесі навчання: оволодіння знаннями про іноземну культуру, історію, традиції; порівняння явищ іноземної мови, що вивчається, з рідною мовою; залучення до діалогу культур, тощо.

4. Розвиваюча мета реалізується через розвиток в учнів умінь переносу знань та навичок у нову ситуацію на основі проблемно-пошукової діяльності, готовності до участі в іншомовному спілкуванні, умінь спонтанно і логічно висловлювати свою думку, тощо.

Отже, учні повинні засвоїти програмний мовний матеріал для коректного вживання у відповідних мовленнєвих ситуаціях, уміти самостійно підбирати необхідні мовні та мовленнєві засоби адекватні наміру мовця та комунікативній ситуації. Комунікативний підхід передбачає як засвоєння правил, так і їх практичне використання в мовленні. Його реалізація у навчанні іноземної мови означає, що формування навичок та вмінь здійснюється завдяки мовленнєвій діяльності учня. Оволодіння засобами спілкування та уміннями сприймання на слух, зорового сприймання, усного продукування, усної взаємодії та писемного продукування спрямоване на їх практичне використання, а отже і навчальна діяльність учнів зорганізовується для вирішення комунікативних завдань, максимально наближених до реального спілкування, тобто здійснюється в умовах, що моделюють спілкування. Процес навчання не може повністю співпадати з процесом комунікації в реальному житті, тому що навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах здійснюється в середовищі рідної мови. Саме тому мова іде лише про максимальне зближення процесу навчання і реального спілкування.

Навчання діалогічного мовлення повинно невід'ємно враховувати вимоги комунікативного підходу до навчання спілкування.

Для досягнення успіху у навчанні діалогічного мовлення, необхідно використовувати як індуктивні, так і дедуктивні методи, а також використовувати засоби, такі як діалог-зразок, рольова гра та покрокові методи.

Для ефективного розвитку навичок та вмінь діалогічного мовлення, важливо використовувати різноманітні комплекси вправ, спрямованих на навчання діалогічного мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азовська Н.А. Німецька в іграх. Позакласний час. 2015. №18. С.20-21.
2. Барташніков О. Ігри для початкового навчання німецької мови / Барташніков О., Барташнікова І., Зелена І. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2006. 64 с.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : навч. посібник.К. : Академія, 2004. 342 с.
4. Богуш А. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: монографія. К.: Слово, 2004. 113 с.
5. Богуш А.М. Шкільна лінгводидактика: теорія і практика. Запоріжжя: Просвіта, 2002. 216с.
6. Бондаренко Н. В. Ситуаційні вправи на уроках німецької мови. Українська мова і література в школі. 2017. № 2. С. 2-7.
7. Буган Ю.В., Вівчарик М.П. Розмовляй німецькою мовою, Тернопіль, 2005. - 259 с.
8. Галаєвська Л. В. Ситуативні завдання у формуванні культури спілкування на уроках німецької мови. Німецька мова і література в школі. 2011. № 6. С. 22-27.
9. Гапонова С. В. Взаємопов'язане навчання видів мовленнєвої діяльності у процесі навчання іноземної мови: *Іноземні мови: Самоосвіта вчителя іноземної мови.* 2009. Вип. 2. С. 13–16.
10. Гірняк С. До питання про розмежування та взаємозв'язок понять «Мова», «Мовлення» і «Мовленнєва діяльність» / С. Гірняк // Проблеми гуманітарних наук: Наукові записки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / Ред. кол. Т. Біленко (головний редактор), М. Федурко, П. Мацьків та ін. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2011. – Випуск двадцять шостий. Філологія. – 261 с.

11. Горбач Людмила Готуємося до тестування. Аудіювання – К.: Шк. світ, 2008. – 127 с.
12. Гордій О. М. Проблемні комунікативні ситуації та діалогічне мовлення як основа розвитку творчого мислення у вивченні іноземних мов / О. М. Гордій // Наука та практика – 2007 : матер. наук. Інтернет-конф. 2007 р.
13. Денисенко М.К. Принципи комунікативно-орієнтованого навчання: (На прикладі вивчення англійської мови) // English. - 2002. - №25. - 37 с.
14. Журнал «Німецька мова в школі», 2013, № 1,4,5,7; 2014, № 2,3,5,9,11,12; 2015, № 1.
15. Журнал “Німецька мова”, 2004 , № 15-16.
16. Капітанчук Т.В. Рольова гра як резерв підвищення якості та ефективності навчання іноземних мов / Т.В. Капітанчук // Іноземні мови. - 2008. - №31. - С. 2-7.
17. Квасова О.Г. Музичні та рухливі ігри для вивчення німецької мови на початковому етапі / О.Г. Квасова // Іноземні мови. - 2010. - №4. - С. 15-17.
18. Концепція мовної освіти 12-ти річної школи (українська мова) / За ред. Л.В.Скуратівського // УМЛШ, 2002. – №2. – С. 4–9.
19. Концепція навчання іноземних мов у середній загальноосвітній 12-річній школі.// English. – 2004. - №6. – С.3-6.
20. Кувшинов В.І. Ігри на уроках німецької мови / В.І. Кувшинов // Іноземні мови. - 2014. - №1. - С. 26-27.
21. Кульчицька О., Deutsch. Texte zum Hörverstehen. Тернопіль, 2005.
22. Ларіна Е. Ігрова вправа як ефективний засіб навчання іноземної мови в школі / Е. Ларіна // Учитель. - 2011.- №3. - С. 45-46.
23. Лобанова В. Рольова гра на заняттях з іноземної мови / В. Лобанова // Рідна школа. - 2012. - №10.- С.51-52.
24. Майстренко С.В. Рольові ситуаційні ігри / С.В. Майстренко // Учитель. - 2013. - №37. - С. 4-5.

25. Манилова Н.Я. Гра на уроці німецької мови: з досвіду роботи школи / Н.Я. Манилова // Іноземні мови в школі. - 2007. - № 1. - С. 25-26.
26. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник // Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2002. - 328 с.
27. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. - К.: Ленвіт, 1999. - 320 с.
28. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій: [навч. метод. Посібник для студ. Мовних спец. Осв.-кваліф. Рівня "магістр"] /Бігіч О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін./ за ред..С.Ю.Ніколаєвої - К.: Ленвіт, 2011. - 344 с.
29. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 9 – 11 класи. – К.: Освіта, 2017.
30. Ніколаєва С. Ю. Зміст навчання іноземних мов і культур у середніх навчальних закладах / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 2010. – Вип. 3. – С. 3.
31. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр.. і перероб. / Кол. Авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
32. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах / С.Ю. Ніколаєва. - К.: Ленвіт, 2009. - 362 с.
33. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): Навчальний посібник. - К.: Ленвіт, 2008. - 285 с.
34. Ніколаєва С.Ю., Гринюк Г.А. та ін. Ступенева система освіти в Україні та система навчання іноземних мов. // Іноземні мови - Київ. Ленвіт. - № 1. 1996. - 316 с.
35. Ніколаєва С.Ю., Гринюк Г.А. та ін. Сучасні технології навчання іноземного спілкування. - К., Ленвіт. 1997. - 370 с.

36. Ніколаєва С.Ю., Шерстюк О.М. Методика викладання іноземної мови у середніх навчальних закладах. // Київ. Ленвіт. 2001. 320 с.
37. Ніколаєва С.Ю., Шерстюк О.М. Сучасні підходи до викладання іноземних мов. // Іноземні мови. 2001. - № 1. - С. 50 - 58
38. Німчук Г.Б. Розважально-пізнавальні ігри на уроках німецької мови / Г.Б. Німчук // Іноземні мови. - 2013. - №8. - С. 12-15.
39. Окопна Я.В. Вправи для формування у майбутніх фахівців сфери обслуговування професійно орієнтованої компетенції у німецькому діалогічному мовленні//Іноземні мови. - 2011. - №2. - С. 29-36.
40. Олійник Т.І. Рольова гра у навчанні німецької мови / Т.І. Олійник. - К.: Освіта, 2002. - 127 с.
41. Палихата Е. Формування діалогічного мовлення учнів середніх класів // Дивослово, 1995. - 239 с.
42. Панова Л. С. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін.// – К. : Академія, 2010. – 328 с
43. Петровський В.І. Вікова психологія. Київ. 1983. 654 с.
44. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Німецька мова 1-12 класи. - К.: Шкільний світ, 2015. - 44 с.
45. Савченко О.Ю. Використання буквених ігор в навчанні німецької мови / О.Ю. Савченко // Іноземні мови. - 2011. - №1. - С. 34-40.
46. Семиноженко О.Т. До питання організації рольової гри на заняттях з іноземної мови / О.Т. Семиноженко // Нова філологія: збірник наукових праць. - К.: КНУ, 2007. - №27. - С. 300-303.
47. Склярєнко Н.К. Сучасні вимоги до вправ для формування навичок і вмінь // Іноземні мови. - 199. - № 3 - С. 3 – 8
48. Сніховська І.Е. Мовна гра як прояв творчого мислення / І.Е. Сніховська // Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Творче, практичне і критичне мислення». - Житомир: Журфонд, 1997. - С. 135-138.

49. Сніховська І.Е. Реалізація мовною грою принципів мовленнєвої діяльності (на матеріалі сучасної німецької мови) / І.Е. Сніховська // Наука і сучасність: зб. наук. праць. - К.: Логос, 2002. - С. 275-280.
50. Сотникова С.І., Гоголева Г.В. Німецька мова (10-й рік навчання) – Х.: Ранок, 2013.
51. Сотникова С.І., Гоголева Г.В. Німецька мова (11-й рік навчання) – Х.: Ранок, 2014
52. Тестування з іноземних мов / Упоряд.: Т. Михайленко та ін. – К.: Шк. світ, 2007. – 128 с.
53. Федак З. Місце та роль рольової гри на уроці іноземної мови / З. Федак // Молодь і ринок. – 2011. – Вип. 7 (78). – С. 151–155.
54. Черниш В. В. Засоби формування іншомовної компетенції у діалогічному мовленні / В. В. Черниш // Іноземні мови: Навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах – 2011. – Вип. 3 (67). – С. 15–22.
55. Черниш В. В. Навчання іншомовного діалогічного мовлення в аспекті компетентнісного підходу / В. В. Черниш // Іноземні мови. – 2012. – Вип. 4 (72). – С. 11–27.
56. Черниш В. В. Організація та проведення рольових ігор на уроках іноземної мови / В. В. Черниш // Іноземні мови: Навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах – 2010. – Вип. 4. – С. 7–15.
57. Черниш В.В. Пісенні ігри німецькою мовою / В.В. Черниш // Іноземні мови. - 2016. - №3. - С. 43-46.
58. Шевцова Л. С. Методика застосування мовленнєвих ситуативних завдань : метод. посіб. Житомир : Меркурій, 2004. 94 с.
59. Шевцова Л. С. Ситуативні завдання як ефективний засіб розвитку зв'язного мовлення учнів / Л. С. Шевцова // Українська мова і література в школі. – 2001. – №2. – С. 11–17.
60. Щербан Т. Д. Психологія навчального спілкування / Т. Д. Щербан // Монографія. – К.: Міленіум, 2004. – 346 с.

61. Янченко І.Е. Іграма в комунікативному контексті мовної гри / І.Е. Янченко // Матеріали міжнар. наук.-метод. конф. «Людина. Мова. Комунікація». - Харків: ХНУ ім. В. Каразіна, 2004. - С. 247-24